

Posudek oponenta diplomové práce

Diplomová práce studenta **Tomáše Vozara** s názvem *Sfragistika měst a obcí v okrese Chrudim* se zabývá středověkými a novověkými pečetěmi a pečetidly (v zadání bylo uvedeno, že půjde pouze o novověký sfragistický materiál, širší časové pásmo je ovšem zcela v pořádku) z vymezeného území současného chrudimského okresu. Výjimku tvoří dvě obce, které v minulosti do oblasti náležely. Práce čítá i s obrazovým doprovodem 94 stran. Jazyková a terminologická úroveň textu je velmi dobrá.

Samotný text je rozčleněn do šesti kapitol, dělených dále na podkapitoly. První dvě kapitoly jsou věnovány komunální sfragistice a heraldice. Autor tu prokázal, že se v problematice orientuje. Za velmi prospěšné považuji zařazení třetí kapitoly, která se zabývá vztahem pečetních znamení a motivů městských znaků. Čtvrtá kapitola představuje sbírky, z nichž autor čerpal (k tomu dále). Pátá kapitola je nejrozsáhlejší. Je zpracovaná katalogovým způsobem, kdy jsou podkapitoly věnovány jednotlivým městům a obcím, a to v abecedním pořádku. Celkem se student věnoval 48 lokalitám a jejich dochovanému sfragistickému materiálu. Podkapitolu tvoří úvodní odstavec o velmi stručných dějinách města či obce (v podstatě správní mezníky) a odstavce představující zkoumané pečeti či pečetidla a městský znak. Text je vhodně doprovázen obrazovým materiálem (fotografiemi pečetních otisků či pečetidel nebo vyobrazením znaků, má-li ho lokalita).

Dříve, než se dostanu k samotným informacím obsaženým v katalogu, pozastavila bych se nad prameny, jež student využil. V jejich výběru totiž vidím určitý problém a limity celé absolventské práce. I sám student akcentuje, že „*hlavním cílem bylo shromáždit co nejvíce pečetí obcí a měst v okrese Chrudim, popsat je a porovnat se současnými znaky*“. Student ale využíval pouze prameny uchovávané v Eichlerově sbírce v Archivu Národního muzea (Chrudim ale například necituje), ve sbírce typářů a razítek SOkA Chrudim, zpřístupněné Renatou Růžičkovou v katalogu *Nejvzácnější sfragistické památky Státního okresního archivu v Chrudimi*, a ve sfragistické sbírce Regionálního muzea v Chrudimi, k níž se vyslovila Marcela Šášinková v publikaci *Pečetě Chrudimska. Sbírkyně okresního muzea v Chrudimi*. V případě Chrudimi student cituje dvě listiny s dochovanou pečetí, u Chrasti jednu. U ostatních měst a obcí informace schází. Student tak nezohlednil sfragistický materiál dochovaný na diplomatických pramenech (byl-li v ANM, mohl využít i Topografickou sbírku F; v úvahu přichází i fondy velkostatků; v případě Chrudimi se student mohl zaměřit na

doručené písemnosti alespoň u bývalých východočeských královských měst, kde mohou být i písemnosti dalších měst a obcí chrudimského okresu, či na Starou a Novou manipulaci v NA Praha atd.), čímž se vedle možnosti sestavit co nejucelenější soubor dostupné dochované materie ochudil i o možnost přesněji dochovaný sfragistický materiál datovat. Pracoval tedy téměř výlučně s prameny dochovanými samostatně nebo s otisky utvořenými pro sbírkové potřeby na základě existence pečetidla. Jako vybočení z koncepce působí zařazení dochovaných farních pečeti, byť lze připustit, že by bylo možno při jejich náležité interpretaci použít i tento typ sfragistického materiálu. Student výběr tohoto materiálu v úvodu zdůvodňuje: „*Aby se mi podařilo shromáždit co nejvíce materiálu, zařadil jsem do své práce i pečeti některých farností ve sledovaných obcích a městech.*“ Farní pečeť je tak např. jedinou pečetí uvedenou u obce Rosice (s. 67). Zařazení tohoto typu pečeti (opět výběrově) tak spíše účelově zaplňuje prostor, který byl v katalogu pro lokalitu vyčleněn. K Chrasti je zařazena pečeť hospodářské správy královéhradeckého biskupství, jemuž chrastické panství patřilo a jež mělo v Chrasti svou letní rezidenci. Opět schází přesnější časové určení (datovat pramen do doby po roce 1664 je s ohledem na použité písmo nedostatečné) a hlubší interpretace (ta bohužel schází v celé práci). Omylem je pak pečeť v souhrnu řazena ke komunální sfragistice (s. 83).

Katalog by si i na dalších místech zasloužil pečlivější promyšlení souvislostí. Např. u obce Zbožnov, Štěpánov a Lhota (s. 79), jež nepochybně vznikla sloučením v polovině 19. století (chybně je uveden rok 1948, kdy podle autora měla skončit příslušnost vsí k rychmburskému panství – nemluvila bych před polovinou 19. století o obcích, nejde-li o katastrální obce), je dochovaná pečeť popsána, ale student již neodvodil, z jaké doby pochází. Podobně je tomu u obce Chroustovice, Bor a Lhota. Tady student podle mého soudu chybně datuje pečeť před rok 1848. Je tedy na těchto konkrétních příkladech vidět, jak zásadní by býval byl širěji zaměřený pramenný výzkum. (Informace by mohly přinést i vytipované obecní kroniky. V úvahu přichází i případný sbírkový materiál v pardubickém muzeu.) Zklamáním je tak zejména zpracování Chrudimi, již je věnována pouhá strana a půl (s. 42–43 včetně vyobrazení), přitom to bylo druhé nejvýznamnější město východočeského regionu, jehož dochovaný i nedochovaný sfragistický materiál by mohl být tématem na samostatnou studii.

V šesté kapitole se student zaměřuje na analýzu zkoumaného sfragistického materiálu, kdy si všímá pečetní látky a její barvy (zde ale nebral v úvahu fakt, že pracuje i s otisky vzniklými použitím pečetidla pro účely sbírky), velikosti (např. u Eichlerovy sbírky ale

vycházel z digitalizátů, takže velikost nemohl určit), tvaru, pečetního obrazu a opisu. S ohledem na nedostatky v koncepci mají bohužel i tyto pasáže, které se promítají do závěru práce, určitou omezenou výpovědní hodnotu.

I přes uvedené výhrady se domnívám, že předkládaná diplomová práce splňuje nároky kladené na tento typ absolventských prací, a proto ji doporučuji k obhajobě.

V Hradci Králové 24. ledna 2022

doc. PhDr. Jana Vojtíšková, Ph.D.